

**ГІРСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА
БОРИСПІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

РІШЕННЯ

Про затвердження Місцевого плану управління біовідходами Гірської сільської територіальної громади Бориспільського району Київської області

З метою забезпечення ефективного управління біовідходами на території Гірської громади, відповідно до Законів України «Про управління відходами», «Про охорону навколишнього природного середовища», керуючись статтею 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», та з метою ефективного управління біовідходами, їх мінімізації та безпечної утилізації на території Гірської сільської територіальної громади, Гірська сільська рада Бориспільського району Київської області

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Місцевий план управління біовідходами в Гірській сільській територіальній громаді на 2025-2028 роки (додається).
2. Виконавчим органам Гірської сільської ради провести інформаційно-просвітницьку роботу серед мешканців громади щодо правил поводження з біовідходами та їх утилізації.
3. Контроль за виконанням даного рішення покласти на постійні депутатські комісії Гірської сільської ради.

від 19 червня 2025 року
№ 2396-86-VIII

Сільський голова

Роман ДМИТРІВ

Місцевий план управління біовідходами в Гірській сільській територіальній громаді на 2025-2028 роки

Підготовлено робочою групою з розробки місцевого плану управління
біовідходами на території Гірської сільської ради Бориспільського району
Київської області

с. Гора
2025 рік

ЗМІСТ

ПАСПОРТ МІСЦЕВОГО ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ БІОВІДХОДАМИ В ГІРСЬКІЙ СІЛЬСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ НА 2025- 2028 РОКИ.....	3
ВСТУП.....	4
Розділ I. Характеристика територіальної громади.....	7
1.1. Адміністративно-територіальний устрій, демографічна та соціальна характеристика територіальної громади.....	7
1.2. Характеристика природно-географічного стану територіальної громади.....	8
1.3. Економічна характеристика територіальної громади.....	8
Розділ II. Аналіз поточного стану управління біовідходами Гірської сільської територіальної громади.....	15
2.1. Загальна характеристика управління біовідходами в територіальній громаді.....	15
2.2. Опис поточного стану за видами відходів, досягнення ТГ в сфері управління біовідходами.....	17
Розділ III. Планування управлінням біовідходами ТГ.....	25
3.1. Цілі та цільові показники.....	25
3.2. Інструменти забезпечення виконання Плану.....	25
3.3. Фінансово-економічне забезпечення управління біовідходами ТГ.....	26
3.4. План заходів.....	28
3.5. Аналіз ефективності управління біовідходами територіальної громади.....	29
ВИСНОВКИ.....	32
ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА.....	34

ПАСПОРТ МІСЦЕВОГО ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ БІОВІДХОДАМИ В ГІРСЬКІЙ СІЛЬСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ НА 2025-2028 РОКИ

Назва Програми	Місцевий план управління біовідходами в Гірській сільській територіальній громаді на 2025-2028 роки	
Термін реалізації	початок	2025 рік
	закінчення	2028 рік
Розробник Програми	Виконавчий комітет Гірської сільської ради	
Відповідальний виконавець програми	Виконавчі органи Гірської сільської ради, комунальні підприємства, установи та організації засновником яких є Гірська сільська рада	
Мета Програми	Створення і забезпечення ефективної та екологічно безпечної системи управління біовідходами на території Гірської сільської територіальної громади, що базується на принципах роздільного збору, переробки, повторного використання та мінімізації обсягів захоронення біовідходів.	
Очікувані результати	• Створення дієвої системи роздільного збору, транспортування та переробки біовідходів у громаді. • Зменшення кількості біовідходів, що потрапляють на полігони або опиняються у складі змішаних побутових відходів. • Запровадження механізмів локального компостування на рівні домогосподарств, закладів і підприємств. • Підвищення рівня екологічної обізнаності та залученості населення до екологічно безпечних практик поводження з біовідходами. • Створення інфраструктурних умов для сталого управління біовідходами, що сприяють покращенню екологічного стану громади та якості життя мешканців.	
Джерела фінансування	Кошти місцевого бюджету (у межах видатків, передбачених кошторисом), кошти підприємств, установ і організацій всіх форм власності, добровільні пожертвування фізичних і юридичних осіб, благодійних організацій та об'єднань громадян, інші, незаборонені законодавством джерела	

Вступ

Місцевий план управління біовідходами (далі – План) розроблений як невід’ємна частина Місцевого плану управління відходами (МПУВ) Гірської сільської територіальної громади Бориспільського району Київської області, згідно з вимогами Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 947 від 05.09.2023 року. Цей документ спрямований на організацію ефективного управління біовідходами на рівні громади, зокрема на зменшення їх обсягів, запобігання забрудненню довкілля та підвищення екологічної свідомості серед мешканців.

МПУВ є основним інструментом для забезпечення сталого управління відходами на місцевому рівні. Його розробка повинна відбуватися після затвердження регіонального плану управління відходами для Київської області, оскільки відповідно до Закону України «Про управління відходами», регіональні плани повинні передбачати механізми для інтеграції місцевих ініціатив в загальнодержавну систему управління відходами. Це важливо для забезпечення ефективності в переробці та зниженні обсягів відходів, які потрапляють на полігони чи забруднюють природне середовище.

Управління біовідходами є однією з найважливіших складових сучасної системи поводження відходами як на національному, так і на місцевих рівнях. Біовідходи - відходи, що мають властивість піддаватися анаеробному або аеробному розкладу, такі як відходи харчових продуктів або відходи харчової промисловості на всіх етапах виробництва та споживання, відходи від зелених насаджень. За даними світових та вітчизняних досліджень, біовідходи становлять близько 40-60% загального обсягу побутових відходів (ПВ), що утворюються в міських і сільських населених пунктах. В Україні цей показник, з урахуванням особливостей сільськогосподарського профілю багатьох територій, може бути ще вищим.

Враховуючи значний обсяг біовідходів, неефективне або неконтрольоване поводження з ними, створює серйозні екологічні, економічні та соціальні проблеми. Неправильне зберігання та захоронення органічних відходів призводить до забруднення ґрунтів і підземних вод, утворення неприємних запахів, поширення шкідників та збудників хвороб, а також значних викидів парникових газів, таких як метан, що призводить до зміни клімату.

Управління біовідходами має надзвичайне значення з огляду на потенціал біовідходів як цінного ресурсу. Переробка біовідходів шляхом компостування або інших технологій перетворює їх на органічні добрива та біогаз, що сприяє відновленню родючості ґрунтів, зниженню використання штучних хімічних добрив, а також виробництву відновлюваної енергії. Це є важливою складовою концепції циркулярної економіки, яка ставить за мету максимальне повторне використання ресурсів і мінімізацію відходів.

Гірська сільська територіальна громада має особливі умови, що роблять ефективне управління біовідходами вкрай актуальним. В громаді переважають приватні домогосподарства з садами, городами, наявні невеликі сільськогосподарські підприємства, кількість утворених біовідходів є значною

та постійно зростає. У багатьох випадках біовідходи спалюються або ж захоронюються разом з іншими відходами, що ускладнює їх подальшу переробку.

На сьогоднішній день, станом на травень 2025 року, регіональний план управління відходами Київської області, який має слугувати основою для розробки місцевих планів, офіційно не затверджений. Це створює виклики у визначенні стратегічних напрямків поводження з відходами на території громади. Проте розробка Місцевого плану управління біовідходами є необхідним підготовчим етапом для майбутньої інтеграції у регіональну систему та подальшого розвитку комплексної політики управління відходами у громаді.

План управління біовідходами в Гірській громаді сприятиме реалізації вимог чинного законодавства України, підвищенню екологічної безпеки, зниженню негативного впливу на довкілля, а також активізації громади в процесах сортування, переробки і повторного використання органічних ресурсів. Це дозволить не лише зменшити обсяги відходів, що підлягають захороненню, а й створити сприятливі умови для екологічного та економічного розвитку території, підвищити якість життя мешканців і зміцнити інституційну спроможність громади.

Таким чином, ефективне управління біовідходами є одним із ключових напрямків для сталого розвитку Гірської територіальної громади, що відповідає сучасним екологічним викликам, державній політиці у сфері поводження з відходами та є важливим чинником у досягненні загальнонаціональних цілей із захисту навколишнього середовища.

Метою розробки Плану є створення і забезпечення ефективної та екологічно безпечної системи управління біовідходами на території Гірської сільської територіальної громади, що базується на принципах роздільного збору, переробки, повторного використання та мінімізації обсягів захоронення біовідходів.

Досягнення цієї мети сприятиме:

- Значному зменшенню кількості біовідходів, які потрапляють на полігон побутових відходів.
- Підвищенню рівня екологічної свідомості та активності мешканців громади, залученню їх до практик роздільного збору, компостування та раціонального використання органічних ресурсів.
- Розвитку інфраструктури сортування, переробки та утилізації біовідходів із залученням сучасних технологій, що відповідають кращим світовим стандартам.
- Підвищенню якості життя мешканців за рахунок покращення санітарного стану, зменшення неприємних запахів, шкідників і ризиків інфекційних захворювань.
- Відповідності вимогам чинного екологічного законодавства України та європейським нормам управління відходами.
- Підтримці місцевих підприємств і сільськогосподарських виробників у застосуванні екологічно безпечних методів поводження з біовідходами.
- Підвищенню стійкості громади до екологічних та кліматичних викликів через раціональне використання органічних ресурсів.

Для досягнення поставленої мети План передбачає виконання таких ключових завдань:

- Проведення всебічної оцінки поточного стану управління біовідходами в громаді: аналіз обсягів утворення біовідходів, наявної інфраструктури, практик управління, основних проблем та потреб.
- Визначення пріоритетних напрямів діяльності, конкретних заходів, строків їх реалізації та необхідного ресурсного забезпечення для створення ефективної системи роздільного збору, транспортування, переробки та утилізації біовідходів.
- Запровадження механізмів роздільного збору біовідходів для всіх категорій джерел утворення - домогосподарств, підприємств, закладів громадського харчування, установ та організацій, що сприятиме поліпшенню якості вторинної сировини.
- Розвиток інфраструктури для переробки біовідходів, зокрема створення пункту компостування, придбання подрібнювачів гілля, компостерів для багатоквартирних будинків та інших необхідних засобів.
- Організація інформаційно-просвітницької роботи серед населення та бізнесу: проведення тренінгів, майстер-класів, тематичних кампаній, видання інформаційних матеріалів для формування відповідальної екологічної поведінки.
- Співпраця з іншими екологічними ініціативами громади, спрямованими на охорону природних ресурсів, розвиток зеленої інфраструктури, відновлення екосистем і впровадження принципів сталого розвитку.
- Підтримка місцевих підприємств та сільськогосподарських виробників у переході на екологічні способи управління біовідходами, зокрема надання консультацій, сприяння у залученні фінансування та технологій.
- Визначення відповідальних виконавців і створення системи моніторингу та контролю за виконанням заходів Плану.
- Забезпечення інтеграції цього Плану у майбутній Місцевий план управління відходами, що розроблятиметься після затвердження регіонального плану Київської області.
- Створення умов для сталого розвитку громади, підвищення екологічної безпеки та покращення якості життя мешканців. План управління біовідходами є основою для системного, цілісного та сталого підходу до вирішення однієї з найбільш актуальних екологічних проблем Гірської сільської територіальної громади. Він відповідає вимогам чинного законодавства, враховує специфіку території та створює передумови для довготривалого екологічного і соціально-економічного розвитку.

Розділ І. Характеристика територіальної громади

1.1. Адміністративно-територіальний устрій, демографічна та соціальна характеристика територіальної громади

Гірська сільська територіальна громада (КОАТУУ 3220883201) створена відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», відповідно до абзацу першого пункту 71 розділу V - Прикінцеві та перехідні положення Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 715-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Київської області» шляхом об'єднання Гірської, Мартусівської та Ревненської сільських рад Бориспільського району.

Гірська сільська територіальна громада розташована у західній частині Бориспільського району Київської області.

Громада межує на півночі з Пристоличною сільською територіальною громадою, на сході – з Бориспільською міською територіальною громадою, на півдні - з Вороньківською сільською територіальною громадою, на заході - з Золочівською сільською територіальною громадою. Всі громади - Бориспільського району Київської області (рис.1). Всі громади утворені одночасно.

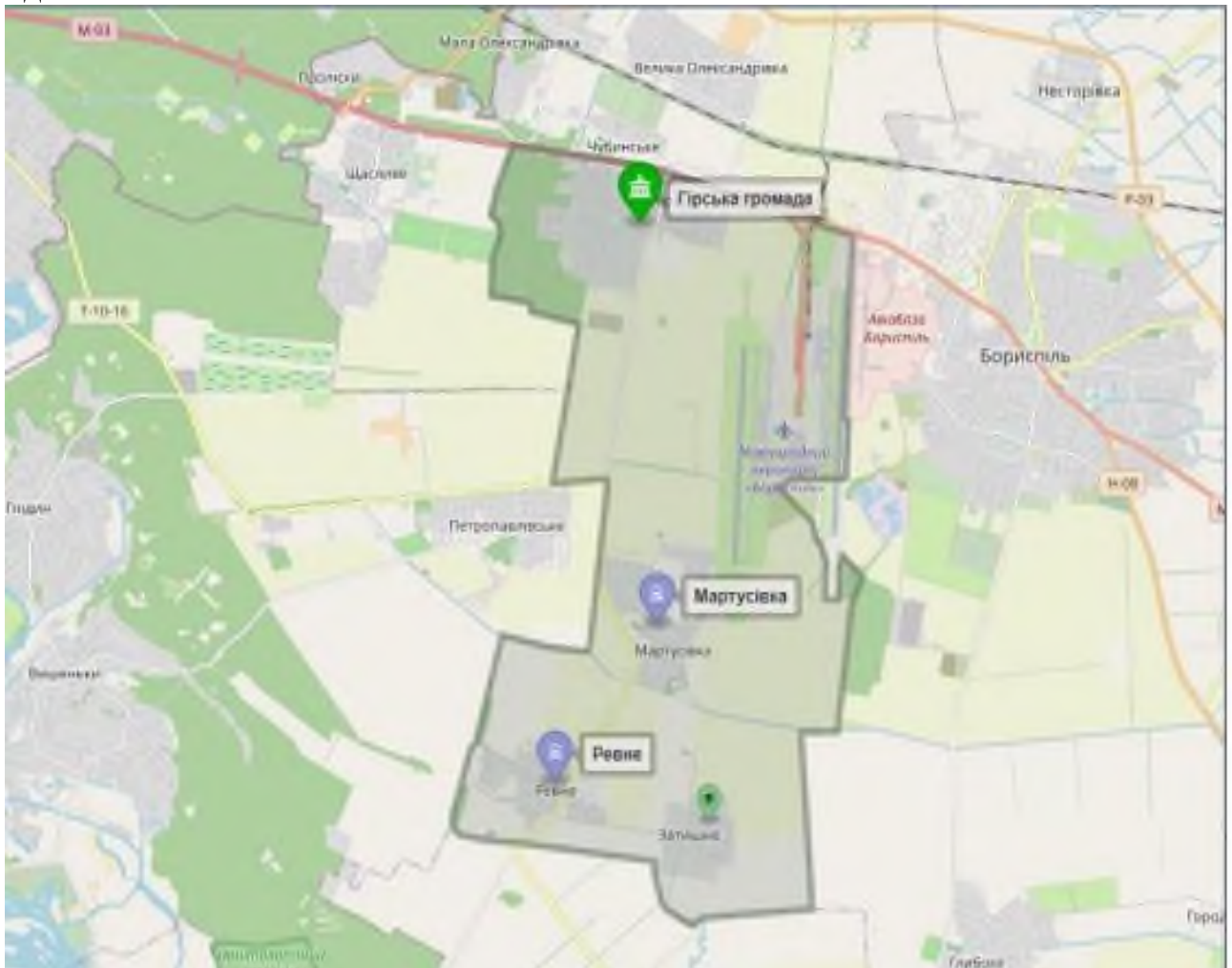

Рис.1 - Картосхема Гірської сільської громади

Гірська сільська територіальна громада у своєму складі включає: адміністративний центр - с. Гора та населенні пункти Ревне, Затишне, Мартусівка. Тип розселення: компактний, що полегшує логістику збору відходів.

Тип: сільська, що визначає структуру відходів (переважно органічні).

Термін планування: 2025-2028, що вказує на довгострокове планування управління відходами.

Кількість населених пунктів: 4, що дозволяє зосередити зусилля на обмеженій території.

Станом на 01 травня 2025 року, згідно з офіційними статистичними даними Державної міграційної служби України, чисельність зареєстрованого населення Гірської сільської територіальної громади становить 6961 осіб. Водночас, у зв'язку з повномасштабним вторгненням, зміною місця проживання мешканців великих міст (зокрема Києва), а також прибуттям внутрішньо переміщених осіб (ВПО), фактична чисельність населення громади зросла приблизно до 10 000 осіб з основною частиною населення, що проживає в приватних будинках з присадибними ділянками.

З них 838 осіб - це внутрішньо переміщені особи, які отримали прихисток у громаді. Наявність значної кількості ВПО збільшує навантаження на інфраструктуру громади, зокрема на систему поводження з відходами, включно з біовідходами.

Площа: 60,82 км², що визначає щільність населення (163,42 осіб/км²).

Домогосподарства: 3647, що дає уявлення про кількість джерел відходів.

1.2. Характеристика природно-географічного стану територіальної громади

Гірська громада розташована на лісостеповій рівнині Придніпровської низовини, на рівнинній території. Рельєф території рівнинний і сприятливий для будівництва та сільськогосподарської діяльності і життєдіяльності загалом. Інженерно-геологічні умови сприятливі для промислового та громадського будівництва. В цілому, територія має рівнинний характер, без ярів, водних об'єктів, пагорбів, тощо. Територія громади не належить до сейсмічно небезпечних територій. Місцевість піщаниста, малородючі поля оточують Гірську громаду з усіх сторін, лише із заходу до околиць наближається масив лісових насаджень. Клімат - помірно-континентальний. Число днів з температурою вище 0°C – 245. Середня температура липня +19,5°C, річна - 6,0°C. Відносна максимальна температура +39,0°C, відносний мінімум -35,0°C. Річна сума опадів не перевищує 550 мм. Для району характерні довгочасні та порівняно суворі зими. Сніговий покрив тримається 105-110 днів, середньою висотою 25-30 м. За класифікацією Кеппена клімат належить до вологого континентального з теплим літом.

1.3. Економічна характеристика територіальної громади

Тенденції економічного розвитку Гірської громади формує фактор близькості до столиці України - м. Київ.

На території Гірської громади знаходиться ДП МА «Бориспіль» - основний і найбільший пасажирський міжнародний аеропорт України, який обслуговує

Київ, Київську агломерацію та інші регіони України, забезпечуючи до 2022 року майже дві третини авіа пасажирських перевезень у країні.

В громаді переважно розвиваються будівельна галузь, промисловість та сфера послуг. Зокрема на території Гірської громади функціонують підприємства: з проєктування та будівництва гелікоптерів, багатоцільових літаків, авіадвигунів та систем автоматизованого управління, виробництва обладнання для автозаправних станцій, ємностей для зберігання пального (Науково-виробнича компанія «ШЕЛЬФ»), проєктування, виробництва та будівництва енергоефективних каркасно-панельних будинків та котеджів (Компанія Deltahouse), представництва крупних авторитейлерів ТОВ «НІКО» та ТОВ "АВТ БАВАРІЯ УКРАЇНА", логістичний комплекс ТОВ "БФ Склад", на базі якого розташований митний термінал Київської обласної митниці та підприємство по виробництву сандвіч-панелей ТОВ "БФ Завод". Наразі, на території громади знаходиться кілька релокованих з окупованих територій України підприємств: виробництво керамічних мас різного складу та видів (Компанія «Керамічні Маси Донбасу»), виробництво трансформаторних підстанцій та іншого електричного обладнання (Energy Group).

Сільське господарство представлено сільськогосподарськими підприємствами ТОВ «БФ Сервіс», ТОВ «Агрохолдинг МС, ТОВ «Фарм-Сервіс», ТОВ «Агрохолдинг МС», ТОВ «Універсалагротрейд», ТОВ «Грін Март», ТОВ «Вороньків АГРО».

В селі Мартусівка знаходиться Державна установа «Бориспільська виправна колонія № 119».

Державне підприємство «Міжнародний аеропорт «Бориспіль», та підприємства, що розташовані на його території, є найбільшими роботодавцями регіону та формують значну частину податкових та неподаткових надходжень до всіх рівнів місцевого та державного бюджету.

Крім ДП "Міжнародний Аеропорт "Бориспіль" на території Гірської громади зареєстровані ДП "Український Авіаційний Метеорологічний Центр", ТОВ "Автомобільна Служба міжнародного Аеропорту Бориспіль", Регіональний структурний підрозділ «Київський Районний Центр "Київцентраеро" ДП обслуговування повітряного руху України та більше 25 інших підприємств та установ, котрі пов'язані з діяльністю великого аеропорту.

Таблиця 1.1

Характеристика територіальної громади

Параметр	Опис	Дані громади
Назва громади	Гірська сільська територіальна громада	-
Географічне розташування	Київська область, Бориспільський район, Гірська сільська територіальна громада, (кластер невідомо)	-
Тип	Село	Сільська
Площа громади	Загальна площа (км ²)	60,82

Населення	Багатоповерхова забудова	Кількість фактично проживаючих мешканців	1000
	Приватна забудова		9000
Основні види діяльності		Сільське господарство – рослинництво. Будівельна промисловість – функціонують підприємства, що займаються будівництвом та ремонтом. Торгівельна діяльність – працюють магазини, аптеки, кафе, заклади громадського харчування, автосалони. Послуги – діють СТО, автомийки, АЗС, ветеринарна лікарня. Транспорт і логістика – в мирний час здійснювалося авіасполучення, є розвинена дорожня інфраструктура. Освітня та соціальна сфера – функціонують дитячі садки, школи, будинок культури, заклади охорони здоров'я та культури	-
Площа зелених насаджень		Паркові зони, сквери м ²	54464,48 м2
Кількість утворених в громаді відходів		Відповідно до «Норм утворення ПВ», затверджених в громаді	19091,7 м3
Охоплення послугою вивозу ПВ		Всі населенні пункти	100%
% сплати за послугу поводження з ПВ		Всі населенні пункти	60,5%
Частота вивозу ПВ		Згідно з графіком та маршрутам	с. Гора 6 разів на тиждень, Ревне, Мартусівка, Затишне 4 рази на тиждень
Наявність полігону для ПВ		Якщо є - який (відповідає екологічним нормам, завершено строк експлуатації), планується будівництво	відсутній
Полігон, на який вивозять ПВ		ПВ Гірської ТГ вивозяться на полігон побутових відходів IV класу небезпеки, що розташований в адміністративних межах с. Глибоке, Бориспільської ТГ,	-

	Київської області	
Наявність і площа стихійних сміттєзвалищ	Вказати кількість, площу	При виявленні оперативно ліквідовуються
Інфраструктура, яка забезпечує управління відходами	Компостери, біогазові установки, сміттєвози, контейнери, подрібнювач гілок тощо	Компостери 17 штук розміщені на території навчальних закладів громади, загальна кількість сміттєвозів для вивезення побутових відходів становить 3 машини: - спеціальний вантажний сміттєвоз з заднім завантаження (КА1680КІ) ВКК СПЕЦМАШ СВ-403.1, вантажність - 7 т.; - спеціальний вантажний сміттєвоз з заднім завантаженням (АІ2778НМ), СБМ-302/1 МА3-4381, вантажність - 4,19 т.; - сміттєвоз із боковим завантаженням(АІ9618МН), ГАЗ АС-G 3309, вантажність - 2,73 т.; - вантажний самоскид ГАЗ 3309 (АІ5693СХ), вантажність – 4,65 т.; - вантажний спеціальний самоскид (АІ3467РІ), СБМ МДКЗ 26-8 на базі JAC N200, 2024 року, вантажність – 11,7 т.; - автомобіль мулососний (КА9239МН) марки СБМ КО-503 ІВ-28 на шасі JAC N200, 2024 року, тип кузова цистерна асенізаційна - 8м3; - трактор МТЗ 82 в т.ч.(обл.нав.ківш,ніж відв.) 13473АІ; - екскаватор-навантажувач JCB 3СХ SITEMASTER 36937 АІ, подрібнювач Хеммель Україна RM 52.3
Потенціал громади	Можливості для впровадження системи управління біовідходами	Активна громада - мешканці охоче долучаються до екоініціатив, прибирань, майстер-класів та просвітницьких заходів. Підтримка влади - сільська рада ініціює й підтримує екопроекти, зокрема в межах проекту «ЕкоГірська:

		Мої чисті дії». Освітня база - школи, садочки та соціальні заклади зацікавлені у впровадженні практик компостування та сортування. Попередній досвід - громада вже має досвід компостування, збору органіки, проведення Днів сталої енергії, сортування ПВ. Інфраструктурні ресурси - наявність придатних локацій для компостних майданчиків та можливість адаптації існуючої системи збору ПВ. Партнерська мережа - громада співпрацює з екологічними організаціями, іншими ОМС та експертами зі сталого розвитку. Можливості залучення фінансування - громада має потенціал для участі у грантових програмах, конкурсах і співфінансуванні проєктів.
--	--	--

У таблиці 1.2 представлено розрахунок обсягів утворення побутових відходів по основних категоріях утворювачів у Гірській сільській територіальній громаді. Зокрема враховано кількість утворювачів у кожній категорії (населення в багатоповерхових і приватних будинках, заклади освіти, АЗС, кладовища тощо) та відповідні норми утворення відходів, затверджені рішенням Гірської сільської ради. На основі цих даних розраховано орієнтовні річні обсяги утворення побутових відходів для кожної категорії.

Не зазначено дані по обсягам утворення відходів Державним підприємством МА "Бориспіль", оскільки у зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України підприємство тимчасово не функціонує. Після відновлення діяльності аеропорту буде проведено аналіз кількості утворення біовідходів, за результатами якого до відповідного розділу Плану управління будуть внесені необхідні зміни.

Кількість утворених в громаді відходів

№	Об’єкт утворення	Розрахункова одиниця	Кількість розрахункових одиниць	Середньорічна норма утворення ПВ на одиницю вимірювання		Щільність	Кількість утворених ПВ,		
			в громаді			кг/м3	Кількість розрахункових одиниць	м3	т.
				м3	кг		ФАКТ 2024 року		
Рішення виконавчого комітету Гірської сільської ради від 16.09.2022 року № 167									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Житлові будинки багатоквартирні та одноквартирні упорядковані	1 мешканець	589	2,7	439,66	163	1 000	8 637,54	971,72
2	Житлові будинки індивідуальної забудови, з присадибною ділянкою	1 мешканець	530	3,08	545,7	177	9 000		
3	Загальноосвітні школи	1 учень	1560	0,22	32,4	146	Обсяг визначений з фактично вивезеного ПВ	331,10	37,25
4	Дошкільні дитячі заклади	1 місце	190	1,61	254,7	158		76,60	8,62
5	Склади	1 м кв. площі	8550	0,08	15,5	193		798,20	89,80
6	Адміністративні та громадські установи і організації	1 робоче місце	67	2,3	288	125		1 598,06	179,78
7	Заклади культури і мистецтва	1 місце	450	0,51	77,2	150		0,00	0,00
8	Промтоварні магазини, ларьки, кіоски	1 кв.м торгівельної площі	1080	0,22	30,9	142		264,74	29,78
9	Продовольчі магазини, ларьки, кіоски	1 кв.м торгівельної площі	550	1,8	274	153		1 230,20	138,40

10	Аптеки	1 кв.м торгівельної площі	130	0,59	78,2	133		26,40	2,97
11	Ринки	1 кв.м торгівельної площі	1000	0,36	65,6	184		212,51	23,91
12	Заклади громадського харчування (ресторани, кафе, їдальні та ін.)	1 місце	250	2,11	381,7	181		523,82	58,93
13	Підприємства побутового обслуговування	1 робоче місце	14	1,29	215,7	167		1 238,60	139,34
14	Амбулаторії	1 відвідування	4000	0,02	2,9	143		39,60	4,46
15	Кладовища	1 кв.м площі території	6700	0,06	9,9	155		281,40	43,62
Вторсировина (скло, пластик, папір)								238,85	46,55
РАЗОМ (** - внести в табл. 1.1)								19091,70	2529,33

Розділ II. Аналіз поточного стану управління біовідходами **Гірської сільської територіальної громади**

2.1. Загальна характеристика управління біовідходами в територіальній громаді

У Гірській сільській громаді наявний значний обсяг змішаних відходів, особливо в умовах переважання приватного сектору з присадибними ділянками. Ці відходи, які не проходять належного сортування, у великій кількості потрапляють на полігон побутових відходів, створюючи серйозну загрозу для довкілля та здоров'я людей. Потрапляння несортованих відходів на полігон сприяє забрудненню ґрунтів, поверхневих і підземних вод токсичними речовинами, а також виділенню метану - потужного парникового газу. Додаткову небезпеку становить несанкціоноване спалювання таких відходів, що погіршує якість повітря, особливо шкідливо для дітей, літніх людей та осіб із хронічними захворюваннями. Присутність внутрішньо переміщених осіб збільшує навантаження на систему поводження з відходами, що без впровадження ефективного сортування та належної інфраструктури лише загострює екологічну та санітарну ситуацію в громаді.

На основі даних про Гірську сільську територіальну громаду (ТГ) та утворювачів біовідходів, а також результатів попереднього аналізу опитування мешканців, нижче представлено розгорнуту аналітику сучасного стану поводження з біовідходами. Цей розділ враховує вимоги Закону України «Про управління відходами», зокрема ієрархію управління відходами: запобігання утворенню відходів; підготовки відходів до повторного використання; рециклінгу; відновлення відходів (у тому числі виробництва енергії); видалення відходів та слугуватиме основою для розробки місцевого плану управління відходами.

Відповідно до Звіту КП «Горянин» про поводження з побутовими відходами за 2024 рік (форма № 1-ТПВ, затверджена Наказом Мінбуду України від 19 вересня 2006 року № 308) обсяг зібраних побутових відходів в 2024 році в громаді становив 19 091,7 м³, вилучено з цього обсягу шляхом досортування 1314,0 м³ органічних компонентів, здатних до біологічного розкладання (зокрема, харчових відходів і відходів рослинного походження) та передано на компостувальний майданчик.

Типи утворювачів: біовідходи утворюються як населенням (мешканці приватної та багатоповерхової забудови), так і суб'єктами господарювання (освітні заклади, медичні установи, заклади громадського харчування, ринки, кладовища тощо). Це вказує на необхідність диференційованого підходу до управління біовідходами: для населення – компостування, для великих суб'єктів – централізований збір, переробка, компостування.

Усі мешканці Гірської громади мають доступ до послуги з поводження з побутовими відходами, але лише 60,5% мешканців громади здійснюють оплату за цю послугу. Такий рівень оплати свідчить про низьку екологічну свідомість і відповідальність частини населення, а також поширене відчуття безкарності за невиконання своїх зобов'язань. Це суттєво ускладнює функціонування

організованої системи управління побутовими відходами та вимагає активізації заходів з формування у мешканців культури відповідального ставлення до поводження з відходами, включно з дотриманням вимог чинного законодавства щодо обов'язковості оплати за надані послуги.

Частота вивозу відходів варіюється залежно від населеного пункту: у селі Гора вивіз здійснюється 6 разів на тиждень, у селах Ревне, Мартусівка та Затишне - 4 рази на тиждень.

Водночас у громаді проводиться системна робота зі збільшення кількості споживачів, які сплачують за послугу поводження з побутовими відходами. Здійснюються заходи з підвищення рівня обізнаності населення про важливість своєчасної оплати, впроваджуються інформаційні кампанії, а також вдосконалюються механізми взаємодії з мешканцями для залучення більшої кількості споживачів до організованої системи збору та вивозу відходів. Це сприяє стабільному фінансуванню та покращенню якості послуг у сфері управління побутовими відходами.

На території Гірської ТГ немає власного полігону, відходи вивозяться на полігон IV класу небезпеки в с. Глибоке (Бориспільська ТГ). Це підвищує транспортні витрати та ускладнює управління біовідходами.

За результатами опитування, проведеного серед мешканців громади в квітні 2025 року, серед опитаних 205 мешканців громади, 83% опитаних респондентів компостують біовідходи на території домоволодінь (переважно скошену траву, листя, харчові залишки) за допомогою компостних ям (64,3%), контейнерів (23%) та вермикомпостування (12,7%).

Освітні заклади та будинок літніх людей нещодавно забезпечені компостерами. Для багатоквартирних будинків планується закупівля 10-17 секцій компостерів. Альтернативні методи: 41,1% опитаних респондентів спалюють відходи в грубках/котлах, 17,9% – на ділянках, 16% використовують подрібнювачі, 25% – платні послуги вивозу. Серед тих, хто не компостує, 68,4% викидають біовідходи у загальні контейнери.

Отже, система управління біовідходами в Гірській ТГ частково базується на компостуванні в приватному секторі, але значна частка відходів спалюється або вивозиться мешканцями до контейнерних майданчиків, ліс, лісосмуги, незабудовані приватні земельні ділянки та інші непередбачені для збору біовідходів місця, що є порушенням чинного законодавства України.

Проблеми та виклики. 39,5% мешканців громади не здійснюють оплату за послугу з вивезення побутових відходів, що створює ризики накопичення біовідходів або їх несанкціонованого спалювання.

Спалювання відходів, на жаль, є поширеною практикою, серед опитаних 41,1% хто компостує, і 26,3% серед тих, хто не компостує, що суперечить ст. 33 Закону України «Про управління відходами», створює екологічні ризики (викиди CO₂, забруднення повітря). Обмежений доступ до компостування в багатоповерховій забудові: 10% населення (1000 осіб) не мають умов для компостування через брак місця, що підтверджують 15,8% респондентів опитування.

Отже, основні проблеми – низька залученість населення до організованої системи управління відходами, екологічно шкідливе спалювання, відсутність

умов для компостування в багатоповерховій забудові та недостатня інфраструктура для переробки відходів від суб'єктів господарювання.

Потенціал та можливості: серед опитаних респондентів було виявлено високий рівень компостування: 83% мешканців приватного сектору вже компостують, що має потенціал для масштабування цієї практики. Це свідчить про наявність екологічної свідомості серед населення та створює сприятливі умови для впровадження системного підходу до управління біовідходами, зокрема через підтримку домашнього компостування, навчання та розвиток локальної інфраструктури для переробки органіки.

Пропозиції мешканців: ідеї щодо соціальних компостних буртів, безкоштовного вивозу гілля та використання бактерій для прискорення компостування вказують на готовність громади до співпраці.

Загалом, Гірська ТГ має значний потенціал для розвитку системи управління біовідходами через високий рівень компостування та активність мешканців.

2.2. Опис поточного стану за видами відходів

Гірська сільська громада має базову інфраструктуру для збору побутових відходів та часткову систему збору вторинної сировини. Разом з тим, у громаді наявні низка екологічних викликів, пов'язаних із неналежним поводженням із різними видами відходів, неповним контролем та участю мешканців.

З метою забезпечення впорядкованого, безпечного та екологічно обгрунтованого поводження з побутовими відходами на території громади управлінням житлово-комунального господарства та капітального будівництва виконавчого комітету Гірської сільської ради Бориспільського району Київської області в 2022 році було замовлено та розроблено «Схему санітарного очищення населених пунктів Гірської сільської ради, Бориспільського району, Київської області».

1. Побутові відходи (ПВ).

Централізоване вивезення змішаних ПВ здійснюється на території всієї громади. На сьогодні встановлено 29 контейнерних майданчиків з контейнерами об'ємом 1,1 м³. Вивезення здійснюється відповідно до графіку.

Проблемним залишається те, що мешканці викидають біля контейнерів відходи, які не належать до ПВ: біовідходи, будівельні відходи, великогабаритні речі. Це призводить до утворення стихійних звалищ, які оперативно ліквідовуються за кошти місцевого бюджету.

2. Вторинна сировина (папір, пластик, скло).

Для забезпечення можливості сортування біля кожного з 29 контейнерних майданчиків встановлені контейнери для роздільного збору паперу, пластику та скла. Це дозволяє мешканцям громади зручно здавати вторинну сировину. Також в навчальних закладах постійно проводяться екоакції та збори вторсировини та розміщено контейнери для роздільного збору пластику, паперу та скла, що сприяє формуванню культури сортування серед дітей та молоді.

Крім того, у громаді діють два пункти прийому вторинної сировини (МАФи ФОПів) - один у селі Ревне, інший у селі Гора, де можна здати вторинну сировину.

Разом з тим, потребує покращення система інформування мешканців про

правила сортування та посилення контролю за якістю зібраних матеріалів.

3. Небезпечні відходи (батареї, ртутьовмісні лампи та термометри).

З 2019 року у громаді впроваджено постійну систему збору небезпечних відходів – зокрема батарейок і ртутьовмісних ламп. Усі навчальні заклади, установи, амбулаторії та адмінбудівлі оснащено спеціальними боксами для збору батарейок.

4. Біовідходи

Компостування біовідходів практикується в домогосподарствах. комунальне підприємство надає мешканцям послуги з подрібнення гілля цілорічно, вивезення трави, бадилля - у весняний та осінній сезони.

Втім, існує серйозна проблема: недобросовісні надавачі послуг із покосу трави та подрібнення гілля (приватні особи або ФОП) часто звозять біовідходи до контейнерних майданчиків або вивозять на незабудовані ділянки, до лісів, лісосмуг тощо. Такі дії призводять до появи сміттєзвалищ, що потребують оперативного реагування, додаткових витрат на прибирання та шкодять довкіллю.

Також біовідходи самостійно викидаються мешканцями біля контейнерів, що погіршує санітарний стан навколишньої території.

5. Будівельні та великогабаритні відходи.

Послугу з вивезення будівельних відходів та великогабаритних відходів можна офіційно замовити в КП «Горянин». Проте багато мешканців користуються послугами недобросовісних підприємців, які незаконно вивозять ці відходи у лісові масиви, на поля та в інші заборонені місця.

Окремою проблемою є утилізація автомобільних шин: їх викидають біля контейнерних майданчиків приватні підприємці (ФОП), СТО, а також мешканці. Такі шини вивозяться за кошти громади як безхазяйні відходи, що створює додаткове бюджетне навантаження. Подібні випадки повторюються систематично.

6. Сільськогосподарські відходи.

Відходи сільськогосподарського походження (органіка, плівка, мішки, тара з-під засобів хімічного захисту рослин) не мають окремої системи збору, що несе ризики для довкілля та здоров'я мешканців.

Гірська сільська громада має систему поводження з відходами, однак стикається з низкою суттєвих викликів: мешканці громади, а також жителі навколишніх населених пунктів, часто викидають відходи біля контейнерних майданчиків; спостерігаються випадки незаконного вивезення будівельних відходів, шин та біовідходів у природне середовище, що призводить до утворення звалищ відходів, які ліквідовуються за рахунок бюджету громади; відсутній системний підхід до збору сільськогосподарських відходів і масового компостування; існує проблема недостатньої свідомості частини населення щодо правил сортування та утилізації відходів.

Ці проблеми потребують комплексного підходу - інформаційної кампанії, посилення контролю, розвитку партнерства з офіційними операторами поводження з відходами, а також залучення мешканців до екологічно відповідальної поведінки.

Досягнення ТГ в сфері управління біовідходами:

У громаді здійснюється послідовна робота щодо впровадження ефективного управління біологічними відходами. Основна мета заходів - зменшення кількості біовідходів, що можуть призводити до утворення сміттєзвалищ, покращення санітарного стану населених пунктів та підвищення екологічної обізнаності мешканців.

Проведені заходи: постійно проводиться еко-інформаційна кампанія "Не пали – компостуй та сортуй!", спрямована на формування у населення правильної моделі поведінки з біовідходами.

Регулярно організовуються екологічні заходи, тренінги та лекції в навчальних закладах громади, під час яких діти та молодь дізнаються про важливість компостування, правила сортування та наслідки спалювання відходів.

На сьогодні громада має мережу локальних компостерів, які встановлені в закладах освіти та в домогосподарствах за ініціативою жителів.

В перспективі планується облаштування компостної станції для централізованої переробки біовідходів, що надходитиме від закладів соціальної сфери та приватного сектору. У громаді відсутні біогазові установки, проте вивчаються приклади реалізованих проєктів в інших громадах із метою можливого впровадження у майбутньому.

На рівні домогосподарств активно застосовується обладнання для аерації та подрібнення гілок та решток, що дозволяє якісніше організувати процес компостування.

За результатами опитувань та спостережень, рівень обізнаності мешканців щодо управління біовідходами зростає, особливо серед родин, які мають власні присадибні ділянки.

Зростає кількість людей, які компостують біовідходи самостійно.

Разом з тим, у частини населення все ще зберігається практика спалювання рослинних залишків, що потребує подальшої систематичної просвітницької роботи.

Проблеми та виклики: недостатня кількість фінансових ресурсів для централізованої переробки біовідходів.

Низький рівень зацікавленості окремих мешканців, що потребує тривалої інформаційної та мотиваційної роботи.

Відсутність централізованого збору біовідходів на рівні усіх населених пунктів громади.

Потреба у розширенні мережі громадських компостерів та залученні більшої кількості домогосподарств до участі у системі роздільного збирання біовідходів.

Подальші плани: продовження екопросвітницьких заходів.

Залучення партнерів та участь у грантових програмах для створення компостної станції.

Можливе створення мобільного пункту збору біовідходів в кожному селі.

Станом на 01.05.2025 року морфологічне дослідження побутових відходів безпосередньо на території Гірської сільської ради не проводилося. Для аналізу структури утворення відходів використано наявні офіційні дані зі Схеми санітарного очищення населених пунктів Гірської сільської ради (таблиця 2.1),

які відображають усереднений морфологічний склад побутових відходів сільських територій.

Таблиця 2.1

Усереднений морфологічний склад побутових відходів сільських територій

№ п/п	Склад побутових відходів	Кількість, %
1	Харчові відходи	23,0
2	Папір	3,5
3	Картон	4,0
4	Пластик	10,0
5	Текстиль	4,0
6	Гума	1,0
7	Шкіра	1,0
8	Зелені відходи	30,0
9	Деревина	3,0
10	Скло	3,0
11	Метал	2,0
12	Інертні відходи	15,0
13	Небезпечні відходи	0,5
	Разом	100,0

Аналіз утворювачів біовідходів у Гірській сільській територіальній громаді засвідчує, що щорічно в межах ТГ генерується близько 866 тонн

біовідходів, з яких переважну частку становлять залишки з домогосподарств, закладів освіти, об'єктів обслуговування населення та територій благоустрою. Таке навантаження потребує комплексного підходу до управління біовідходами.

Найбільшу частку біовідходів утворюють мешканці приватної забудови – понад 463 тонни на рік (53,5% загального обсягу). Основними видами біовідходів у цій категорії є залишки рослинного походження (трава, листя, гілки) та побутові харчові відходи. Через наявність присадибних ділянок та великої кількості садових решток саме цей сегмент є найбільш придатним для впровадження індивідуального компостування.

Другим за обсягами є сектор адміністративних та громадських установ, які продукують майже 95 тонн на рік органічних відходів. До них належать залишки з харчоблоків, озеленення прилеглих територій, а також побутові харчові відходи персоналу. Цей обсяг підтверджує необхідність впровадження роздільного збору біовідходів у бюджетних установах громади з подальшим компостуванням на централізованому або локальному рівні.

Вагомими утворювачами органічних залишків є також продовольчі магазини та ринки, на які припадає сукупно понад 86 тонн на рік. Джерелом таких біовідходів є зіпсовані овочі, фрукти, непридатні до споживання продукти. Утилізація цієї категорії органіки потребує співпраці з операторами поводження з біовідходами або створення інфраструктури для переробки (наприклад, через залучення аграрного сектору або організацію громадських компостерів).

Біовідходи закладів освіти (шкіл і дитячих садків) становлять понад 25 тонн на рік. Переважно це залишки їжі та зелені відходи з пришкольніх територій. Такі заклади мають потенціал стати пілотними майданчиками для просвітницьких ініціатив та впровадження практик компостування, що сприятиме формуванню екологічної культури серед дітей.

Заклади громадського харчування, що утворюють понад 31 тонну біовідходів щороку, мають регулярне та передбачуване навантаження на систему управління біовідходами. Наразі органічні залишки не відокремлюються від загального потоку відходів, хоча саме цей сектор має потенціал для впровадження комерційних схем збору і переробки харчових відходів.

Особливу категорію становлять відходи з територій кладовищ, обсяг яких сягає 24,4 тонн на рік. Це сезонні рослинні рештки (квіти, листя, трава, гілки). Через специфіку об'єкта доречним є створення на кладовищах майданчиків для накопичення й компостування зелених відходів з подальшим використанням отриманого компосту для благоустрою.

Інші утворювачі (медичні заклади, аптеки, АЗС, перукарні, пошта тощо) створюють порівняно невеликі обсяги біовідходів, але в умовах громади доцільно розглядати їх як складову загального плану та включати у маршрути збору або в програми сортування біовідходів.

Отже, можемо зробити підсумки, що основні утворювачі біовідходів: приватні домогосподарства, бюджетні установи, магазини та ринки. Основні типи відходів: садові рештки, харчові відходи, зіпсовані продукти.

Необхідно впроваджувати системи локального компостування, створювати майданчики збору зелених відходів та організовувати інфраструктуру для роздільного збору біовідходів. Особливу увагу слід

приділити просвітницьким заходам, залученню ОСББ, навчальних закладів і бізнесу до практик зменшення, повторного використання та переробки органічних відходів.

У таблиці 2.1 узагальнено дані щодо утворювачів біовідходів, обсягів та типів біовідходів за категоріями джерел.

Таблиця 2.1

Утворювачі біологічних відходів в ТГ

Джерело біовідходів*	Об'єм, тонн/рік	Місце утворення**
Залишки їжі, овочеві та фруктові очистки, кавова гуща, чайні пакетики, обрізки садових рослин, листя, трави, городні залишки з прибудинкової території	51,50	Житлові будинки багатоквартирні та одноквартирні упорядковані
Залишки приготування їжі (овочі, фрукти, шкаралупа), відходи з городів і садів (зелень, трава, гілки), кавова гуща, чай, квіткові залишки.	463,51	Житлові будинки індивідуальної забудови, з присадибною ділянкою
Залишки їжі з їдалень, овочеві та фруктові очистки, квіткові обрізки, залишки від навчальних проєктів з рослинами, залишки харчування під час свят та заходів, листя, гілля, рослинні рештки з території навчального закладу	20,86	Загальноосвітні школи
Залишки їжі з їдалень, овочеві та фруктові очистки, квіткові обрізки, залишки від навчальних проєктів з рослинами, залишки харчування під час свят та заходів, листя, гілля, рослинні рештки з території навчального закладу	4,56	Дошкільні дитячі заклади
Залишки їжі з зон харчування персоналу, відходи рослинності при облагородженні території, залишки упаковки харчових продуктів (біорозкладні)	47,59	Склади
Залишки їжі з офісних кухонь і кафе, овочі та фрукти, залишки від кава-брейків, відходи зелених насаджень, відходи від облагородження території	95,28	Адміністративні та громадські установи і організації
Зелені відходи з територій прилеглих до промтоварних магазинів, ларьків, кіосків	15,78	Промтоварні магазини, ларьки, кіоски

Відходи овочів і фруктів (нестандартні або зіпсовані), харчові залишки, кава гуща, чайні залишки, квіткові обрізки (у квіткових кіосках)	73,35	Продовольчі магазини, ларьки, кіоски
Зелені відходи з територій прилеглих до аптек	1,57	Аптеки
Відходи овочів, фруктів, ягід, відходи від продажу зелені та трав, залишки харчових продуктів, харчові залишки	12,67	Ринки
Відходи приготування їжі (овочеві очистки, шкаралупа, кістки), залишки їжі, кава гуща, чайні пакетики, обрізки зелені.	31,23	Заклади громадського харчування (ресторани, кафе, їдальні та ін.)
Біовідходи із зон харчування персоналу, відходи рослинності, кава гуща, залишки чаю	21,50	Підприємства побутового обслуговування
Відходи харчування персоналу та пацієнтів, біовідходи із озеленення території, кава гуща, чайні пакетики.	2,36	Амбулаторія
Рослинні залишки (квіткові композиції, гілки, листя), біовідходи від догляду за територією (трава, бур'яни), залишки органічних матеріалів із поховань	24,42	Кладовища
Разом	866,18	-

Ефективне управління біовідходами є ключовим складником сталого розвитку територіальної громади, що впливає на екологічний стан, якість життя мешканців та розвиток місцевої економіки. Біовідходи, як органічна складова побутових і інших видів відходів, мають значний потенціал для перетворення у цінні ресурси - компост або біогаз, що сприяє зменшенню обсягів захоронень на полігонах і зниженню негативного впливу на довкілля.

На сьогодні система управління біовідходами в громаді характеризується наявністю внутрішніх сильних сторін, які створюють сприятливі умови для її розвитку, а також викликами, що потребують комплексного підходу та оперативних рішень. Важливо враховувати не лише внутрішні ресурси й інфраструктуру, але й зовнішні можливості та загрози, що можуть впливати на ефективність реалізації стратегічних ініціатив.

Нижче, у таблиці 2.2, наведено SWOT-аналіз, який систематизує поточний стан системи управління біовідходами в громаді, визначаючи її сильні та слабкі сторони, а також зовнішні можливості і загрози, що мають враховуватися при плануванні подальших заходів.

SWOT-АНАЛІЗ стану системи управління біовідходами в ТГ

ВНУТРІШНІ СИЛЬНІ СТОРОНИ	ВНУТРІШНІ СЛАБКІ СТОРОНИ ТА ЗАГРОЗИ
☐ Вигідне географічне розташування та наявність зручної транспортної інфраструктури для організації логістики збору й вивезення біовідходів. ☐ Відносно сприятлива екологічна ситуація на території громади. ☐ Значна площа лісових масивів, які позитивно впливають на мікроклімат і можуть бути джерелом органічної фракції (гілля, листя тощо). ☐ Реалізація екологічних програм, зокрема зі збору та сортування побутових відходів. ☐ Наявність місцевих сільськогосподарських підприємств та домогосподарств, які можуть використовувати компост як органічне добриво.	☐ Періодичні забруднення атмосферного повітря внаслідок спалювання біовідходів та побутових відходів. ☐ Недостатній розвиток електротранспорту, що стримує впровадження "зелених" логістичних рішень. ☐ Слабо розвинена система зелених насаджень загального користування в громадських просторах. ☐ Низький рівень оплати населення за послуги з поводження з побутовими відходами (приблизно 60,5%), що зменшує фінансову стійкість комунальної системи. ☐ Обмежена кількість спеціалізованої техніки для збору та перевезення біовідходів.
ЗОВНІШНІ МОЖЛИВОСТІ	ЗОВНІШНІ ЗАГРОЗИ
☐ Можливість міжмуніципального (міжгромадського) співробітництва для спільного використання інфраструктури з переробки біовідходів. ☐ Отримання фінансування з державного бюджету на реалізацію регіональних та місцевих екопроектів. ☐ Доступ до міжнародних грантових програм для розвитку інфраструктури поводження з біовідходами. ☐ Потенційна зацікавленість інвесторів у створенні компостувальних станцій або біогазових установок. ☐ Можливість налагодження партнерства з місцевими агровиробниками для використання компосту як добрива на полях або в теплицях. ☐ Інформаційна підтримка та просвітницька діяльність через національні екоініціативи та кампанії.	☐ Збереження низького рівня оплати населення за комунальні послуги, що може загрожувати фінансуванню операційної діяльності. ☐ Відсутність затвердженого Регіонального плану управління відходами Київської області (РПУВ), що ускладнює синхронізацію місцевих дій із обласною політикою. ☐ Імовірна невідповідність положень майбутнього РПУВ потребам та реаліям Гірської громади. ☐ Економічна нестабільність та відсутність чітких державних механізмів підтримки поводження з біовідходами, що загрожує реалізації довгострокових інвестиційних проєктів. ☐ Ризик низької участі населення в нових ініціативах.

Розділ III. Планування управління біовідходами ТГ

3.1. Цілі та цільові показники.

Кількісні цільові показники та строки досягнення, які відповідають діючому законодавству (Згідно Національного плану управління відходами до 2033 року):

Забезпечення ефективного управління біовідходами в Гірській сільській територіальній громаді є важливою складовою розвитку місцевої екосистеми, збереження природних ресурсів та підтримки стійкої інфраструктури. Метою цього розділу є визначення основних завдань та рекомендацій, спрямованих на покращення управління біовідходами та зменшення їх негативного впливу на довкілля.

Основні цілі, на які потрібно орієнтуватися для покращення управління біовідходами, містять:

- Зменшення обсягів біовідходів, що потрапляють на полігони, на 50% протягом наступних 5 років.
- Досягти 70% переробки біовідходів до 2030 року.
- Забезпечити безпечне зберігання та переробки біовідходів, щоб мінімізувати ризики для здоров'я людей та навколишнього середовища.
- Проведення освітніх кампаній для населення щодо важливості правильного поводження з біовідходами.
- Впровадження нових технологій для ефективної переробки біовідходів.
- Зниження витрат на управління біовідходами через оптимізацію процесів та використання ресурсів.

Цільові показники:

- Обсяг зменшення біовідходів: вимірювати кількість біовідходів, що потрапляють на полігон, щорічно.
- Рівень переробки: відсоток біовідходів, що переробляються, від загального обсягу біовідходів.
- Екологічна безпека: кількість випадків забруднення навколишнього середовища, пов'язаних з біовідходами.
- Рівень обізнаності населення: кількість проведених освітніх заходів та кількість людей, які взяли в них участь.
- Інноваційні рішення: кількість впроваджених нових технологій та їх ефективність.
- Економічні показники: відсоток зниження витрат на управління біовідходами (економія на витратах за рахунок зменшення покосів, зменшення об'ємів вивезення відходів на полігони, зменшення тарифів для населення, яке сортує або компостує).

3.2. Інструменти забезпечення виконання Плану

Для реалізації плану управління біовідходами використовуються різноманітні інструменти, які можна поділити на кілька категорій:

1. Технічні інструменти

- Компостери: індивідуальні та громадські компостери для переробки біовідходів

- Майданчики для компостування: спеціально облаштовані зони для переробки зелених відходів.

- Запровадження заходів та розроблення графіків для користування подрібнювачем у громаді

2. Інформаційні інструменти

- Освітні кампанії: навчання населення правильному поводженню з біовідходами.

- Інформаційні системи: електронні платформи для моніторингу та звітності про утворення і переробку відходів.

3. Фінансові інструменти

- Гранти та субсидії: для підтримки місцевих ініціатив у сфері управління біовідходами.

- Податкові пільги: для підприємств, які впроваджують екологічні практики.

4. Правові інструменти

- Місцеві регламенти: встановлення правил для збору, транспортування та переробки біовідходів.

- Місцеві програми, які стосуються біовідходів: комунікаційний план, освітні програми.

5. Організаційні інструменти

- Регіональний план: розробка місцевого плану управління відходами для громади.

- Координація між органами влади: співпраця між громадами, бізнесом та громадськими організаціями.

Ці інструменти дозволять ефективно реалізовувати план управління біовідходами, зменшуючи їх вплив на довкілля та сприяючи сталому розвитку.

3.3. Фінансово-економічне забезпечення управління біовідходами ТГ

Джерелами фінансування заходів, передбачених планом, розглядаються такі:

- кошти державного бюджету: державний фонд охорони навколишнього природного середовища;

- кошти місцевого бюджету: бюджет громади; обласний чи місцевий фонд охорони навколишнього середовища (який може бути використаний на охорону атмосферного повітря, будівництво очисних споруд, розчистка водних об'єктів, озеленення, моніторинг тощо), інші кошти громади;

- власні кошти суб'єктів господарювання;

- запозичені та залучені кошти: інвестиційні кошти; кредитні кошти; грантове фінансування; безповоротна фінансова допомога;

- кошти за надані послуги з поводження з відходами (тариф).

- кошти співфінансування заходів за рахунок міжмуніципального співробітництва.

Управління біовідходами суб'єктів господарювання.

Фінансування управління біовідходами здійснюється відповідними суб'єктами господарювання за власний рахунок.

Управління відходами сільського господарства.

Поточні витрати на поводження з відходами сільського господарства

фінансується відповідними власниками відходів за власний рахунок.

Таблиця 3.1

Фінансовий план

Стаття витрат	Сума	Джерело фінансування
Впровадження технологій для мінімізації біовідходів на місцевих підприємствах	500,000	Місцеві підприємства, місцевий бюджет, грантові кошти
Проведення просвітницьких кампаній про зменшення харчових відходів	30,000	Місцевий бюджет, гранти екологічних фондів
Заохочення використання багаторазових продуктів (інформаційні матеріали, акції)	20,000	Місцевий бюджет, заклади торгівлі продуктами
Встановлення громадських компостерів біля багатоквартирних будинків (10–17 одиниць)	150,000	Місцевий бюджет, гранти екологічних фондів
Довстановлення громадських компостерів на території навчальних закладів	280,000	Місцевий бюджет, грантові кошти
Встановлення контейнерів для збору біовідходів (10–15 одиниць)	900,000	Місцевий бюджет, оператор поводження з відходами, державні субвенції/грантові кошти
Закупівля спеціалізованої техніки для транспортування біовідходів	4,500,000	Місцевий бюджет, оператор поводження з відходами, державні субвенції/грантові кошти
Запуск в роботу компостерного майданчика	1,500,000	Місцевий бюджет, державні субвенції/гранти
Створення пункту обміну продуктами для малозабезпечених родин, ВПО	500,000	Місцеві підприємства, благодійні організації
Координування роботи заготівельників фруктів та овочів	250,000	Сільськогосподарські підприємства
Впровадження технологій переробки органічних залишків	500,000	Гранти для фермерів, місцеві фермери
Проведення конкурсів на найкращі екологічні рішення	50,000	Місцевий бюджет, грантові кошти
Проведення семінарів і тренінгів	50,000	Місцевий бюджет, грантові кошти
Розробка навчальних матеріалів для шкіл	60,000	Місцевий бюджет, обласний бюджет
Організація навчальних візитів до успішних громад	50,000	Місцевий бюджет

3.4. План заходів

Таблиця 3.2

План заходів щодо управління біовідходами

Заходи	Відповідальні	Термін виконання	Очікуваний результат
Запобігання утворенню біовідходів			
Впровадження технологій для мінімізації біовідходів на місцевих підприємствах	Місцеві підприємства, сільська рада	2025–2028	Зменшення органічних відходів на 50% на підприємствах громади
Проведення просвітницьких кампаній про зменшення харчових відходів	Сільська рада, ГО, навчальні заклади	2025–2028	Підвищення обізнаності 50% населення, зменшення харчових відходів на 50%
Заохочення використання багаторазових товарів	Сільська рада, місцеві магазини	2025–2028	Зростання використання багаторазових товарів на 30% у громаді
Компостування			
Встановлення громадських компостерів біля багатоквартирних будинків	Комунальне підприємство, мешканці будинків	2025–2026	Встановлення 10-17 компостерів, переробка 50% органічних відходів у компост
Довстановлення громадських компостерів на території навчальних закладів громади	Навчальні заклади	2026–2028	Додаткове встановлення 3–5 компостерів у кожному закладі збільшення переробки біовідходів до 50%
Встановлення контейнерів для збору біовідходів біля контейнерних майданчиків	Комунальне підприємство, сільська рада	2026	Встановлення 10 - 15 контейнерів, залучення 30% домогосподарств до роздільного збору біовідходів
Закупівля спеціалізованої техніки для транспортування біовідходів	Комунальне підприємство, сільська рада	2026	Перевезення біологічних відходів (30 тонн щомісяця)

Запуск компостерного майданчика	Комунальне підприємство, сільська рада	2026–2028	Переробка 30 тонн біовідходів щомісяця
Проведення майстер-класів з компостування	Гірська сільська рада, ГО, екологічні активісти	2025–2028	Навчання 200+ підвищення якості компосту
Переробка та повторне використання			
Створення пункту обміну продуктами для малозабезпечених	Сільська рада, благодійні організації	2025–2027	Перерозподіл продуктів щорічно для людей, які потребують допомоги
Інновації			
Впровадження технологій переробки біовідходів	Сільська рада, місцеві фермери	2025–2028	Переробка 50% біовідходів у компост
Громадські ініціативи			
Проведення конкурсів на найкращі екологічні рішення	Сільська рада, ГО	2025–2028	Реалізація 2-3 громадських проєктів щорічно
Проведення семінарів та тренінгів	Навчальні заклади, ГО	2025–2028	Проведення 10+ заходів, залучення 500+ учасників
Розробка навчальних матеріалів для шкіл	Сектор екології та охорони природних ресурсів виконавчого комітету Гірської сільської ради, відділ освіти УГР, молодіжна рада	2025–2026	Впровадження екологічних програм у всіх навчальних закладах громади
Створення чат-бота для збору ідей та звітності	Сільська рада	2026–2028	Запуск чат-бота, 50% мешканців використовують його для комунікації
Організація навчальних візитів до успішних громад	Сільська рада, комунальне підприємство	2025–2028	Проведення 2–3 візитів, впровадження 1–2 нових практик

3.5. Аналіз ефективності управління біовідходами територіальної громади

Для забезпечення результативності та постійного вдосконалення системи управління біовідходами в Гірській сільській територіальній громаді передбачається регулярний моніторинг реалізації заходів та оцінка ефективності впроваджених рішень. Моніторинг здійснюється на основі чітких індикаторів,

відповідальних осіб та з визначеною періодичністю збору даних.

Таблиця 3.3

Критерії оцінювання результатів виконання місцевого плану управління біовідходами в Гірській громаді

№	Критерій	Період	Показник
1	Впровадження технологій для мінімізації біовідходів на місцевих підприємствах	2025–2028	Зменшення органічних відходів на 50% на підприємствах громади
2	Проведення просвітницьких кампаній про зменшення харчових відходів	2025–2028	Підвищення обізнаності 50% населення, зменшення харчових відходів домогосподарств на 50%
3	Заохочення використання багаторазових продуктів	2025–2028	Зростання використання багаторазових товарів на 30% у громаді
4	Встановлення громадських компостерів біля багатоквартирних будинків	2025–2026	Встановлення 10–17 компостерів, переробка 50% біовідходів у компост
5	Довстановлення громадських компостерів на території навчальних закладів	2026–2028	Додаткове встановлення 3–5 компостерів у кожному закладі, збільшення переробки біовідходів до 50%
6	Кількість встановлених громадських компостерів, їх об'єм (комунальні заклади, заклади громадського харчування, продуктові магазини, ОСББ)	2026–2028	Щорічний приріст (% , шт., об'єм)
7	Встановлення контейнерів для збору біовідходів	2026	Встановлення 10 - 15 контейнерів, залучення 30% домогосподарств до роздільного збору біовідходів
8	Закупівля спеціалізованої техніки для транспортування біовідходів	2026	Перевезення 30 тонн біологічних відходів щомісяця
9	Облаштування компостерного майданчика	2026–2028	Переробка 30 тонн біовідходів щомісяця на модернізованому майданчику
10	Запуск в роботу компостувальної станції	2027–2028	Кількість у кг виробленого компосту
11	Проведення майстер-класів з компостування	2025–2028	Навчання 200+ осіб, підвищення якості компосту
12	Створення пункту обміну продуктами для малозабезпечених	2025–2027	Перерозподіл продуктів щорічно для людей, які потребують допомоги

13	Впровадження технологій переробки біовідходів	2025–2028	Переробка 50% біовідходів у компост
14	Проведення конкурсів на найкращі екологічні рішення	2025–2028	Реалізація 2–3 громадських проєктів щорічно
15	Проведення семінарів і тренінгів	2025–2028	Проведення 10+ заходів, залучення 500+ учасників
16	Розробка навчальних матеріалів для шкіл	2025–2026	Впровадження екологічних програм у всіх навчальних закладах громади
17	Створення чат-бота для збору ідей та звітності	2026–2028	Запуск чат-бота, 50% мешканців використовують його для комунікації
18	Організація навчальних візитів до успішних громад	2025–2028	Проведення 2–3 візитів, впровадження 1–2 нових практик
19	Проведення заходів щодо визначення морфологічного складу побутових відходів у Гірській громаді	2026	Звіт із морфологічного аналізу відходів Гірської громади
20	Проведення інвентаризації зелених насаджень у Гірській громаді	2026–2028	Звіт з інвентаризації зелених насаджень у Гірській громаді
21	Оновлення норм і тарифу на послугу вивезення побутових відходів	2026	Прийняте рішення про затвердження оновлених норм і тарифів Гірською сільською радою
22	Охоплення послугою вивезення відходів населення громади	2028	100% населення до 2028 р.
23	Кількість робочих місць, створених завдяки впровадженню раціонального поводження з біовідходами	2026–2028	Щорічний приріст (кількість працевлаштованих осіб)
24	Зменшення кількості відходів, які вивозять на полігон	2026–2028	Зменшення на 50% до 2030 р.
25	Кількість залучених домогосподарств приватного сектору до компостування	2026–2028	50 - 80% до 2030 р.
26	Зменшення випадків спалювання біовідходів суб'єктами їх утворення	2026–2028	Зменшення % зафіксованих випадків порівняно з 2025 р.
27	Розробка та реалізація Плану комунікаційних заходів щодо управління відходами (в т.ч. біовідходами)	2025	Розробка плану, реалізація заходів
28	Залученість мешканців громади в заходах та ініціативах, пов'язаних із управлінням відходами	2025–2028	Щорічний приріст (%), залучених до заходів

Висновки

Місцевий план управління біовідходами Гірської сільської територіальної громади на 2025–2028 роки є важливим стратегічним документом, спрямованим на створення ефективної, екологічно безпечної та сталої системи поводження з біовідходами. Розроблений відповідно до вимог чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про управління відходами» та Національної стратегії управління відходами до 2030 року, цей план враховує специфіку громади, її аграрний профіль, демографічні особливості та економічний потенціал. Він слугує основою для системного вирішення екологічних проблем, пов'язаних із біовідходами, та сприяє підвищенню якості життя мешканців, зниженню негативного впливу на довкілля та розвитку циркулярної економіки.

Аналіз поточного стану управління біовідходами в Гірській громаді виявив як сильні сторони, так і виклики. Позитивним є збільшення рівня компостування серед мешканців приватного сектору, зменшення кількості випадків спалювання відходів, наявність компостерів у закладах освіти та будинку літніх людей, а також активна інформаційна кампанія, спрямована на підвищення екологічної свідомості. Водночас, лише 60,5% мешканців громади здійснюють оплату за послугу поводження з відходами, поширена практика спалювання біовідходів, відсутність централізованої інфраструктури для переробки вказують на необхідність комплексного підходу до вирішення цих проблем. План пропонує чіткі заходи для подолання цих викликів, включаючи встановлення громадських компостерів, організацію освітніх кампаній, створення майданчиків для збору біовідходів та залучення фінансування через гранти і місцевий бюджет.

Цілі плану, зокрема зменшення обсягів біовідходів на полігонах на 50% до 2030 року та досягнення 70% їх переробки, відповідають національним і європейським стандартам управління відходами. План передбачає впровадження роздільного збору, розвиток інфраструктури компостування та просвітницьку роботу, що сприятиме формуванню екологічної культури серед населення. Особлива увага приділяється залученню різних категорій утворювачів біовідходів – від приватних домогосподарств до великих суб'єктів господарювання, таких як ДП МА «Бориспіль». Це забезпечить диференційований підхід до управління біовідходами, враховуючи їх різноманітність (харчові, зелені, сільськогосподарські).

Фінансово-економічне забезпечення плану базується на поєднанні коштів місцевого, обласного та державного бюджетів, грантів, власних коштів суб'єктів господарювання та тарифів за послуги. Це дозволяє оптимізувати витрати та залучити додаткові ресурси для реалізації заходів. Моніторинг і оцінка виконання плану, передбачені регулярними звітами та аналізом кількісних і якісних показників, забезпечують прозорість і можливість своєчасного коригування стратегії.

Реалізація плану сприятиме не лише зменшенню екологічного навантаження, а й економічному розвитку громади через використання компосту в сільському господарстві, зниження витрат на вивезення відходів та створення

нових робочих місць у сфері переробки. Крім того, план відповідає принципам сталого розвитку, сприяючи збереженню природних ресурсів, зниженню викидів парникових газів і підвищенню екологічної безпеки. Успішне виконання плану стане важливим кроком до інтеграції Гірської громади в регіональну та загальнонаціональну систему управління відходами, а також прикладом для інших громад України.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» від 06.09.2005 року № 2807-IV.
2. Закон України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 року № 2189-VIII.
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 року № 280/97 ВР.
4. Закон України «Про управління відходами» від 20.06.2022 року № 2320-IX.
5. Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» від 10.01.2002 року № 2918-III.
6. Закон України «Про охорону земель» від 19.06.2003 року № 962-IV.
7. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 20.02.2003 року № 555-IV.
8. Постанова КМУ від 30.06.2023 р. № 667 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження регіональних планів управління відходами».
9. Постанова КМУ від 5.09.2023 р. № 947 «Порядок розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами».
10. Розпорядження КМУ від 08.11.2017 р. № 820-р «Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року».
11. Розпорядження КМУ від 27.12.2024 р. № 1353-р «Національний план управління відходами до 2033 року».
12. Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259 «Про затвердження Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів».
13. Наказ МОЗ України від 17.03.2011 № 145 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць».
14. Наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України № 7132/25/14-24 від 31.05.2024 «Про затвердження Методичних рекомендацій з визначення морфологічного складу побутових відходів».
15. Наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 13.06.2023 № 489 «Про затвердження Правил компостування біовідходів їх утворювачами на присадибних, дачних і садових ділянках».
16. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 15.03.2024 р. № 288 «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення місцевих планів управління відходами».
17. Наказ Держкомітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24.12.2001 № 226 «Про затвердження Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України».
18. Наказ Держкомітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 12.12.2018 № 341 «Порядок повторного використання очищених стічних вод та осаду за умови дотримання нормативів гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин».
19. Рішення виконавчого комітету Гірської сільської ради від 16.09.2022 № 167 «Про затвердження норм надання послуг з вивезення твердих побутових

відходів».

20. Схема санітарного очищення населених пунктів Гірської сільської ради, Бориспільського району, Київської області:

https://gora-rada.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/skhema-sanitarnoho-ochyshchennia-hirskoi-s.r.-poiasniuvalna-zapyska_2022.pdf.

21. Рішення виконавчого комітету Гірської сільської ради від 13.05.2024 № 87 “Про встановлення тарифів на збирання та перевезення побутових відходів.

22. РПУВ Київської області станом на 01.05.2025 р. на етапі проведення громадських обговорень.